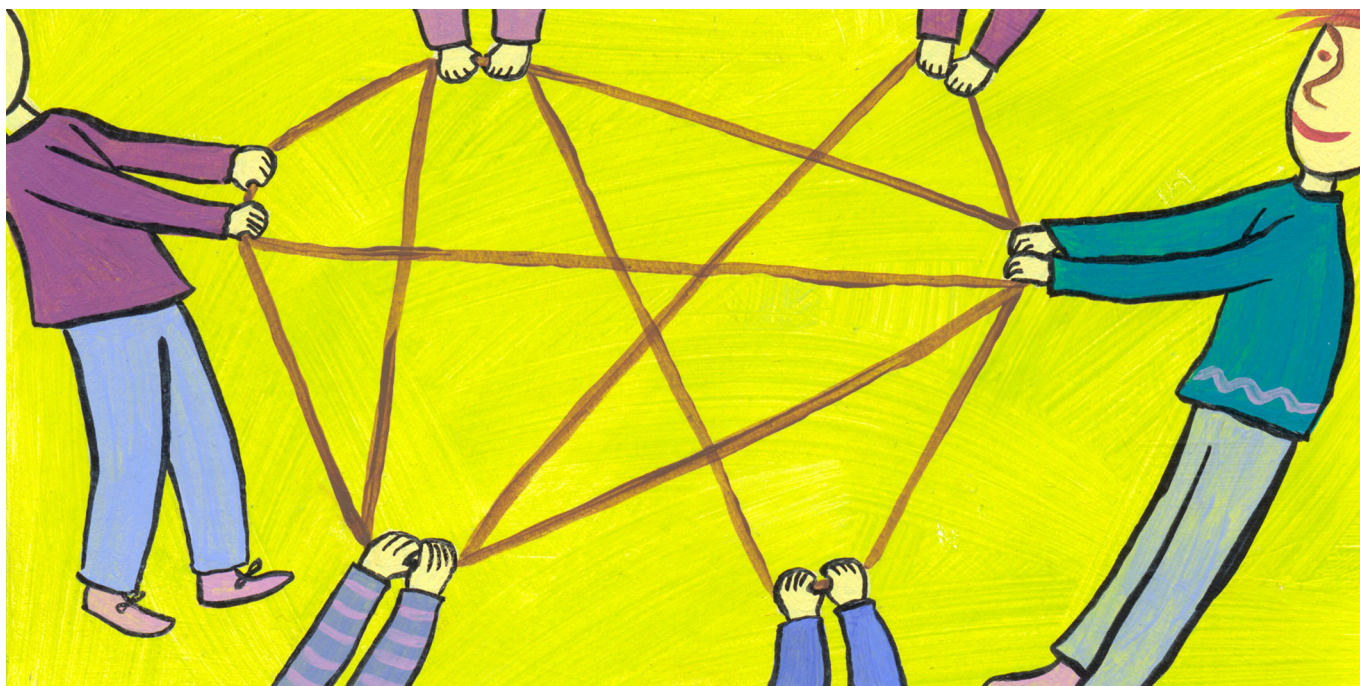

Fjällräv i ryggan

Ill. Inger Lise Belsvik

Aktivitet 14: Naturväven – hitta en plats

TEMA: Kan vi uppleva naturen och dess ekologiska sammanhang med våra sinnen?
Övningen kallas "naturväv" som ger eleverna valmöjligheter att associera till allt i naturen, avslutningen beskriver sedan en näringsväv där även vi människor är en del. Näringsväv beskrivs även i aktivitet 10.

TIDSÅTGÅNG: Aktiviteten tar cirka 60 minuter, beroende på samspelet mellan eleverna i gruppen. Två aktiviteter som hänger samman kan genomföras för åk 4. För de yngre eleverna i åk 1–3 kan den första övningen "Hitta en plats" med reflektioner vara tillräckligt.

PERIOD PÅ ÅRET: Aktiviteten kan genomföras utomhus året runt. Den är inte beroende av särskilda förhållanden.

UTRUSTNING:

- » Bra utomhuskläder – det är viktigt att eleverna är varma och kan använda alla sinnen
- » Rep/snöre
- » Eventuellt artkort

BAKGRUND

Genom att använda sina sinnen ska eleverna leva sig in i hur nära sammanvävda olika arters liv är. Efter aktivitet och samtal ska eleverna veta vad ett ekosystem är, känna till sammanhanget mellan arterna och hur de är beroende av varandra.

Sinnesleken Naturväven bygger på 8 pedagogiska principer:

1. Inspirera eleverna – skapa engagemang, spänning och förväntan inför det de ska göra, så att de nästan inte kan vänta på att få komma igång. Börja med en god historia eller något som de minns/upplevt och kan knyta till aktiviteten.
2. Aktivera – ge god instruktion om hur de kommer igång.
3. Fokusera – genomföra själva aktiviteten med fullt fokus.
4. Paus/buffertid – utrymme för alla att bli klara med aktiviteten om man inte naturligt avslutar den samtidigt.
5. Samlas, dela, fira – återberätta det de har gjort/lärt sig, gärna kombinerat med sång.
6. Reflektera – gå djupare in på frågor som till exempel kopplingen mellan fjällräv och vildren.
7. Integrera – genom frågor/uppgifter omvandla insikt till livslångt lärande och införliva dem med helhetsbilden i våra liv.
8. Avsluta – sammanfattning av dagen för både lärare och elever.

GENOMFÖRANDE

Denna lektion består av två aktiviteter – ”Hitta en plats” och ”Naturväven” – som hänger samman:

1. **Inspirera eleverna.** Lärare och elever väljer ett naturområde att gå till (i närheten av skolan) som de vill undersöka närmare. Eleverna ställer sig i ring, axel mot axel. Läraren berättar för eleverna om hur fjällrävarna kommunicerar /pratar med varandra. Läraren berättar en engagerande historia som motiverar eleverna att undersöka naturen: ”Jag kommer ihåg när jag var liten och hittade en död räva, den bilden ...” Målet är att motivera eleverna att använda alla sina sinnen för att uppleva naturen omkring sig.
2. **Aktivera.** Läraren berättar om uppgiften Hitta en plats och leken Naturväven. Varje elev ska nu vända sig om 180 grader och ensam gå rakt ut från ringen för att hitta en plats där de känner att de mår bra. Där ska de observera och beskriva platsen: vad ser du, vad hör du,

vilka lukter känner du? Hur känns det inuti dig/vad känner du när du står där? Markera ev platsen med något – till exempel en nedstucken pinne.

3. **Fokusera.** Läraren ylar som en fjällräv och kallar tillbaka eleverna till ringen efter 5 minuter så att alla elever hinner använda sina sinnen. Eleverna beskriver den plats de har hittat för varandra. Eleverna vänder sig mot grannen och berättar.
4. **Paus/bufferttid.** Eleverna går tillbaks till sina platser, blundar och andas fem gånger ända ner i magen. Öppnar sedan försiktigt ögonen och tittar sig omkring. Hitta något du tycker om och ta med tillbaka, antingen i handen eller kom bara ihåg det. Det kan vara ett djur, en växt (ett träd, en blomma, en buske), en sten, vatten, fjäll, en rot, vind eller sol. Läraren kallar in eleverna igen med ett fjällrävsyl.
5. **Samlas, dela, fira.** Eleverna tar med sig något de har hittat på sin plats eller tänker ut ett djur, en växt eller ett element (vatten/sten) som de relaterar sig själva till/känner att de är eller vill vara. Eleverna samlas i ringen. En efter en tar ett steg in i ringen, och berättar vad de har hittat och vad de ska vara. De andra klappar händerna och jublar åt eleven och "elementet" som står i ringen.
6. **Reflektera.** Presentera Naturväven. Läraren ställer frågan: Finns det något som binder samman er/elementen? Dra en tråd mellan eleverna och de olika delar i naturen som eleverna relaterar till/är en del av.

GENOMFÖRANDE AV LEKEN NATURVÄVEN

- » Dra en tråd mellan de element som eleverna representerar och de element de är förbundna med i naturen – en sten drar till exempel en tråd till en lav som drar en tråd till en ren och så vidare tills ni har ett nät eller en väv som hänger samman.
- » Ett element (varje elev) i taget drar i tråden som förbinder eleven med de andra eleverna och känner efter: -Vad känner du? Beskriv med ord för alla i gruppen tills alla har känt och dragit minst en gång.
- » En drar försiktigt i alla sina trådar – de som känner något drar i gengäld i sina trådar – tills alla i nätet drar.
- » Ett element utsätts för ett ingrepp i naturen så att exempelvis fjällräven försvinner från fjället. Eleven som är fjällräv släpper sin tråd – observera och beskriv vad som sker. Fråga både den som släpper tråden och de som blir stående kvar med lösa trådar – hur känns det? Ta upp tråden/elementet igen – för att symbolisera exempelvis att fjällräven kommer tillbaka till

Fjällräv i ryggan

fjället. Ta upp tråden igen på det sättet X gånger så att alla eleverna/elementen får pröva att släppa tråden.

- » **Fråga:** Vad består tråden egentligen av? Energiutbyte? Informationsutbyte? Alla djur och växter har sinnen och känsligheter för att registrera, uppfatta och känna av sin omgivning. Detta länkar dem till allt levande och icke levande, och till allt som dessa förbindelser representerar i naturväven. Det är själva naturväven!
- » **Fråga:** var i naturväven finns människan?
- » Alla elementen håller fast – plötsligt klipps delar av nätet av en lärare. En sorts irreversibelt ingrepp. Vad händer? Hur känns det? Exempel på vad som kan ha skett i verkligheten?

7. **Integrera.** Eleverna går tillbaka till sina platser igen och tänker igenom följande: Vad kan jag göra i min vardag för att hålla "Naturväven" hel? Eleverna berättar för sin plats vad de har kommit fram till och tackar för den fina stund de har haft. Eventuellt görs detta med alla tillsammans i ringen – se punkt 8.

8. **Avsluta.** Ringen samlas igen. Eleverna berättar vad de har kommit fram till. Läraren sammanfattar. Berätta vad vi har gjort och avrunda dagen.

Fjällräv i ryggan

Kunskapsmål

Den här leken ska hjälpa eleverna känna naturen och dess ekologiska sammanhang med sina sinnen.

Eleverna ska ges förutsättningar att hantera praktiska, etiska och estetiska valsituationer som rör hälsa, naturbruk och ekologisk hållbarhet.

Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.

Centralt innehåll enligt svensk läroplan Lgr11, (femte upplagan 2018).

BIOLOGI:

- » Enkla näringskedjor som beskriver samband mellan organismer i ekosystem (åk 1–6).
- » Människans beroende av och påverkan av naturen och vad det innebär för en hållbar utveckling. Ekosystemtjänster, till exempel nedbrytning (åk 4–6).
- » Samband mellan organismer och den icke levande miljön (åk 4–6).

IDROTT OCH HÄLSA:

- » Lekar och rörelse i natur- och utemiljö (åk 1–6).